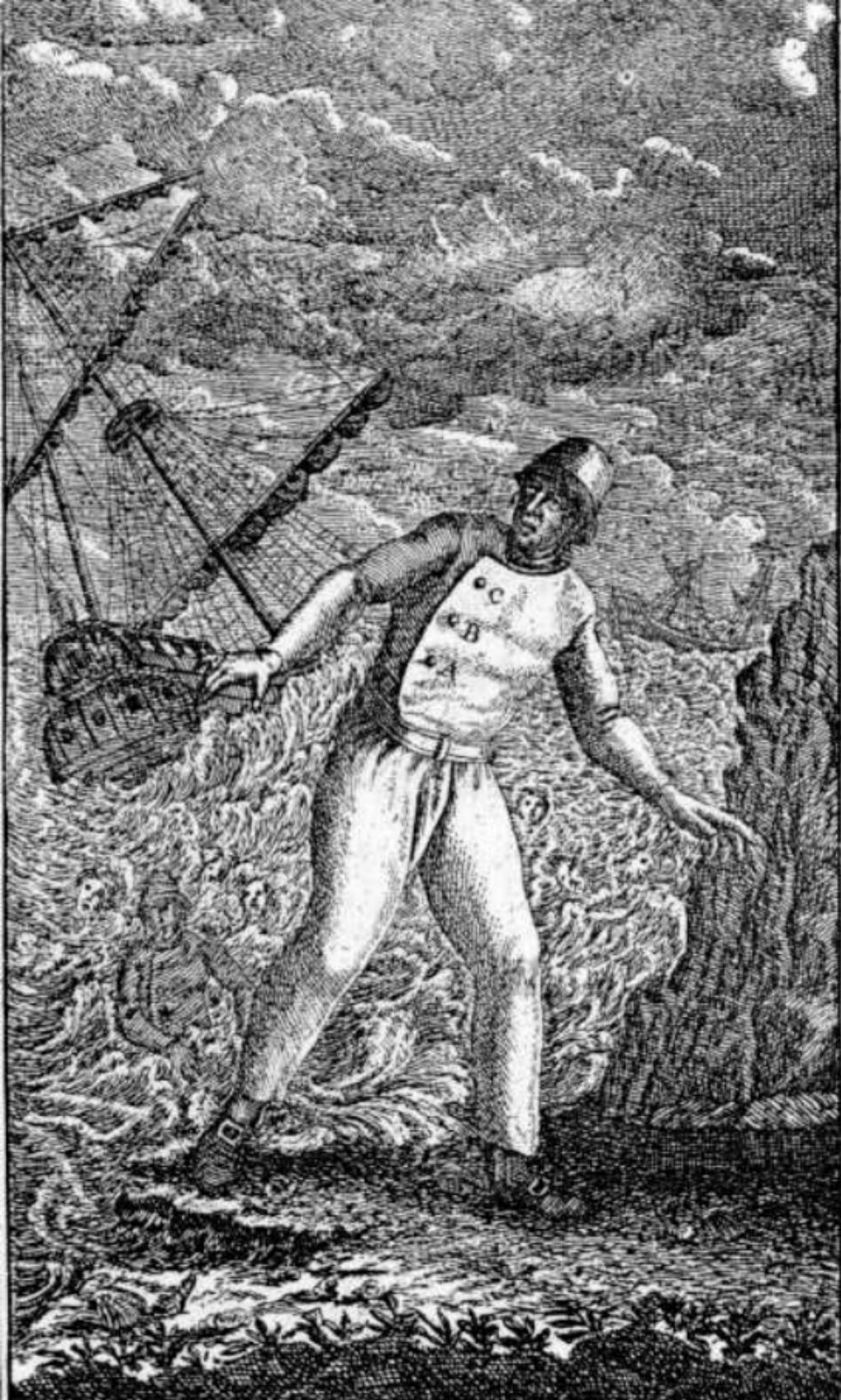

Den
Kunst
at
Svømme,

eller
Opfindelse, hvorledes man alletider ved et
Slibbrud kan redde sig, og i formeden hæl bringe
gandse Armeer over de bredeste Floder.

Forst skrevet i det Franske
af
Joh. Friedrich Bachstrom,
Doctor Medicine og General-Directeur over
Hertuginden af Radivils Fabriker;
Derefter i Sydss oversat
af
D. J. v. d. F.
og nu i det Danse
af
Friederik Holm.

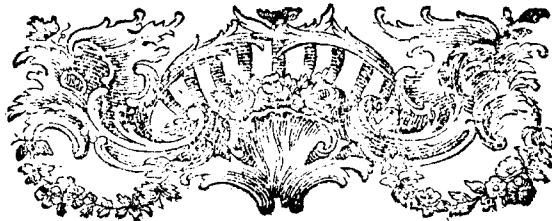
København, 1778.
Trykt i det Kongel. Universitets Bogtrykkerie, paa
A. H. Godiches Efterleverkes Forlag,
ved Fried. Christ. Godiche.

Grimminy
Depot i

HVIDOVRE KOMMUNES BIBLIOTEKER

79. 64

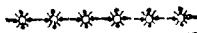

Det er ikke allene det latinße Ordsprog:
Neque nare, neque litteras, didicit;
der i min Ungdom har bevæget mig,
at jeg med Flid har lagt niig efter begge, men
og Betydningen af mit egen Navn Bachstrøm.

Jeg bekom derover Lyst meget noye og med
megen Flid at undersøge, alt hvad der funde
opdages og forbedres af alt hvad der hører til
Hav og Stromme. Og da jeg var bestemt til
Krigsen, og havde lært Mathematiken, Ingenieurs-
Kunsten og Mechanikken, ja alt det, der kan
være en Krigsmænd nødvendig at lære, kom bes-
meldte Videnskaber mig her meget til Nyte.

A

Jeg

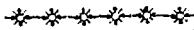
Jeg begreb uden stor Umage, at den Kunst eller Færdighed at svømme, er en Soldat baade nødvendig og nyttig, da han derved ey allene kan redde sit Liv, men og finde Leylighed at overrumple Fienden. Da jeg begyndte at sve mig deri, blev jeg strax vær, at mit Legems heftigste Bevægelse var mig til siden Nyte, besynderlig i et Skibbrud, eller naar jeg vilde svømme over en breed og sterkgaaende Strom; ja de, som ere Mestere i at svømme, have selv i slike Elsfæerde megen Fare at befrygte. Jeg drog deraf den Slutning, at jeg enten selv, ved Experimente og Fornuft, maatte soge at finde Midler, eller undersøge, hvad der i gamle og nyere Tider er skreven, som kunde giøre den Kunst at svømme, let og uden Fare.

Da første hvad mig i denne Materie forekom, fandt jeg i en lidet Bog, hvori Forsatseren giver en Beskrivelse, ey allene om en Klokkes formig Machine, hvormed man kan gaae under Vandet, men og om et Belte og Beenklæder, enten til at svømme med, eller til at blive paa Vandets Overflade. Det er ikke længe siden, at en Franzos, som uden Livs far havde taget denne Opfindelse af bemeldte lille tydse Bog,

ved

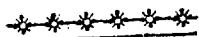
ved Hjelp af ansorte Beenklæder, spadserede over Seinesfloden i Paris, og gav sig ud for Opsindrer af denne Opdagelse.

Da man til alle disse Opfindelser betiener sig af Leeder, igennem hvis Vort Lusten ey als Jene let kan komme ud; men saadan Machine kan i Krigstider af en Kugle eller andre Elsfæerde lettelig blive gjort ubrugelig, er denne Opfindelse især for Soldater meget farlig; allerhelst, om man vilde bruge de Beenklæder, som bemeldte Franzos betiente sig af, til at gaae over Seinesfloden; og da man derved under Fodderne maae have temmelige sterke Blyesoller, for ey at tage Ligevegten og falde omkuld; troer jeg, at disse Blyesoller vilde for en Krigsmænd være det samme, som om en Blyesugl vilde flyve. Desuden ere saadanne Machiner meget kostbare, og kan en lettelig uden Skade føres fra et Sted til et andet. Samme Fare forestiller jeg mig og, naar man vilde betiene sig af Blærer, de koste vel ey meget, men det mindste Hul af en Knappenaal der kommer deri, er i Stand at bringe den, der betiener sig af samme Machine, i Livsfare. Hvad om man vilde berragte, hvor let Ligevegten, og med den Livet kunde tabes der-

ved; da man maae legge sit Bryst paa det Seyl, hoorved Blærerne ere fastgiorre, hører ey allene megen Øvelse dertil, men og en bestandig Bevægelse. Jeg har derfor ey bisfaldet alle disse Arter af Opfindelser; men foretager mig at udfinde en anden Maade, der ey er saa besværlig eller farlig.

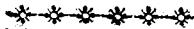
Den beromte D. Beccher har giort det Forslag, at et Menneske paa sit Bryst og under sine Arme, skulde have tvende Træbosser, om hvilke findes Monster og Beskrivelse i Hr. Teichmeiers Physic; men da man og ved denne Opfindelse maae bruge Blyesoller, den ey heller er meget bedre end de andre Opdagelser, haver jeg ey agter den brugbar. Det, hvori denne Opfindelse afoiger fra andres, er, at man i Stedet for Læder eller Blærer her betiener sig af Træ; men da Heden kan lettelig giøre Sprekker i Træet, en Kugle eller Stød kan og hastig giøre dem Skade, ere disse Bosser ganske udnyttige; Bljets Tyngde giøre dem desuden ubrugbare for en Soldat. Forend jeg læste Beskrivelsen om foremeldte Træbosser, havde jeg af en Sommermand ladet mig giøre en Machine af Træ i Form af en siden Barque, og i hvis Bund

Bund var indsat et lidet Fod, hvorigennem mit Legeme kunde komme ned; men da denne Opsindelse havde samme Feyler, som de før ansorte, holdte jeg mig ey længe op dermed; men begyndte at udtaenke noget, der var bequemmere, ikke forsagede den Besværlighed, og ey heller satte dennem, der vilde betiene sig af samme, i Livsfare.

Af den engelske Gazette bekom jeg den Erfærteining; at en Engellænder, i Stedet for Læder, Blærer eller Træ, som andre have betient sig af, havde ladet sig forserdige tvende Blifikosser, og bunden Dunnem til sit Belte; men da denne Opfindelse allene fra Hr. Becchers Deri var adskillig, at han i Stedet for Træe havde betient af en anden Materie, ja af en saa stet Materie, ved hvilken ikke allene fandtes alle de Feyler, der være ved de andres Opfindelser; men endnu denne, at bemidte Engellænders Machine meget lettelig af Rust kan beskadiges og blive ubrugelig; saae jeg mig nødt, at regne bemidte Machine i det Tal, der ey kunde vere mig til nogen Nyte. Alle Machiner, hvis Porr ere megetaabne, ere ey efter min Smag; i det xingeste ere de før en Soldat

gandse

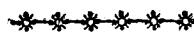

gandstæ ubeqvemme, Søfolk kunde de nogenslunde bedre være tienlige; vel har Gud selv givet Hjertene store Blærer, at de kan op holde sig i Vandet; men de ere saaledes og saa dybt forvarede i deres Legemer, at de ey kan beskadiges uden deres Livs Forliis.

I gamle Tider før Ex. da Xenophon og Alexander den Stores Tropper beriente sig ved den Lejlighed af Buffchude, have de udfyldt dennem med Straae; da de vel merkede, at ingen Vand trængede igennem Læderets Vori; men Lusten derimod kan ey gandstæ blive indsluttet i Læderets Vori, uden det maa ske ved Hjelp af Blærer. Alle de foranførte Machiner kan ved tusinde Tilfælde beskadiges; mit Øyemerk har dersore været, at udfinde en saadan Maschine, der og kan være en Soldat tienlig.

Omfendstiont jeg giorde mange smukke Anmærkninger over de Corpora, som have store Vorier, undersøgte jeg dog i Særdeleshed alle andre Materier, som havde smaae, ja de allermindste Vorier, og dersore inddeeltes i forskellige Classer. Jeg besaær meget noye de smaa Blærer i Alga, og de lange Rør af Nymphæa; jeg betragede med megen Opmærksomhed alle lette

Plan-

Planter; i Besynderlighed det Rør man paa paa Latin kalder Typhus; thi de andre Arter af Rør, som kaldes Arundo phragmites, og Cicuta aquatica, have alt for store Vorier.

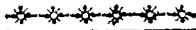
Efterat jeg havde examineret Planterne, vendte jeg mine Betragtninger paa alle Trecearter, som man i Almindelighed betiener sig af, saavel til Skibes Bygning, som til Pontons, i hvorvel man og til Pontons bruger Kobber og Zernblik, da Maskinen derved bliver meget lettere og sterkere.

Maa ske den ansorte Engellænder har taget Anledning af slige Pontons til sine Blåbøsser, som han bandt til sit Livbelte.

Da jeg var ferdig med Trecearterne, vendte jeg min Eftertanke paa Vandfuglens mechaniske Bygning; Naturens Meester har begaver beslægtet Fugl med alt det der udfordres til ferdig at kunde svømme. Jeg fornram, at foruden det store Vacuo, hvilket findes i dens øverste Deele under Ryggen, har den mange smaa Labningser i Hierene, og dens Bryst er forsynet med saa sterke Muskeler, der holder dens Ligevegt. Det forholder sig med den, som med et Skib, hvis Ladning forhindrer, at det ey lettelig om-

U 5

styr

styrter; jeg bemærkede og, at den Huud disse Fugle have imellem Hodderne tiene dem i Stedet for Roer.

Man ved, at Svanerne betiene sig af deres Vinger, som af et Sejt, hvormed de drenge og vende sig med en forundringsværdig Behens-dighed; maaske har just det givet Menneskene Anledning at opfinde Seylenz. Naar Svanerne ligge paa Vandet, ligner de et lidet Skib eller Gondoll. Deres Hoved ere saa opreyste, at de ej have nödig at befrygte at tage Respirationen, derfor kan de og temmelig lange svømme med deres Legemer under Vandet.

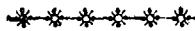
Gud lader os see trende Corpora der kan flyde paa Vandet, neml. 1) de, som have store Pori; 2) de, hvis Pori ere smaa; 3) og endelig de, der baade have store og smaa Pori. Heraf udsogte jeg de vertil mit Øyemærke vare de bequemmeste.

Jeg betrægtede og i Besynderlighed meget noye, i hvad Forhold vores Legemer staae med Vandet, og hvor meget det allene i Nödsfald, uden andre Midler eller mechaniske Opfindelser, er i Stand at hielpe sig. Man maae tilstaae, at altting er ssakt til vores Nyte og Brug, naar man

man vil give sig den Umage, ret at fiende og tilbærlig anvende det; thi Gud skaber intet, uden hvad der tiener til Huldkommenhed; vi see Blærerne hos Fiskene og Pori hos andre Corpora tiene dem at flyde paa Vandet. Da vore Venner ere noget lettere end Vandet, folger deraf, at een Deel af samme maae blive saa lange over Vandet, som Caviterne og Vacua, fornemmelig Lungen, ikke er opfyldt med Vand, og man findes i den Stand at man kan drage sin Alande; dersore er den Vandprobe man foretager med Hexerne, imod Hornusten og al hydrostatick Ersaring; thi jeg har ofte lagt udstrakt i Vandet, uden at røre Arme eller Been, og altsid bemerket, at den øverste Deel af mit Hoved er bleven over Vandet, hvilket ligeledes skeer med alle Mennesker, saalenge Lungen ikke er opfyldt, eller Alanden betaget.

Da jeg, for at nyde en frie Respiration, hellere vilde have Mund og Næse, end Øyne og Vandet, over Vandet, gjorde jeg desaarsag mange Forsøg. Dersom Næsen sad paa Toppen af Hovedet, eller var indrettet som en Swanehals, brugte man ingen anden Umage med at svømme, end at holde sig lige opreyst, og betiene sig

sig af Arme og Been til at komme hvor man ønskede. I den Hensigt gjorde jeg mig en postifte Næse, der lignede en Svanehals, eller meget mere, en Elephandts Snabel; men da jeg dersvædt fandt mange Ubequemheder, holdte jeg for man ej kunde betriene sig af samme.

De største Ulegheder derved, var, at jeg ej kunde se, hvorhen jeg gif, og at jeg havde Umage at holde mit Legeme opreyst, saa at dette Futteral lettelig kunde blive fuldt med Band. Imidlertid bliver det dog et bequemt Middel, at sette Soldater over en ikke alt for dyb Strom, fornemmelig i det Fald, naar tvende Armeer camperede paa begge Sider, da vilde det være meget tienligt for det Partie, der først betriente sig deraf til at overrumple Fienden; men derimod vilde agtes, at enhver maatte føre en temmelig Vegt af Steen med sig, at han kunde blive paa Bunden af Strommen, uden at falde om. Ved dybe Stromme maatte denne postifte Næse være meget lang, og man kunde dog ej svømme, men maatte gaae paa Bunden dersvædt; hvorfore jeg gjorde mig en Blære med et træ Mundstykke, paa det at jeg kunde respire under Vandet, og lade mit Vær gaae i bes

meldte

meldte Blære. Ved dette Middel kunde jeg vel en Tidlang udholde under Vandet; men den helsige Lugt af Blæren, og Mangel af frist Lust, foraarsagede mig saa mange Ubequemheder, at jeg frygtede derover at blive syg; hvorefore jeg aldrig har vildet forsøge at gaae paa Bunden af en dyb Strom dersvædt.

Jeg har i en DSD Piges Legeme, som blev anatomeret, fundet, at det lidet ovale Hul, som findes i Hierrets Afdeelning, var ganske aaben; hvorfaf folger, at denne Pige, ligesom Vanddyrene, havde kundet gaaet og forblevet temmelig længe under Vandet.

I Naturleren finde vi bescreven, at i Sicilien skal have været een, navnlig Pescecola, der ej allene skal have haft et Hiererte, som oven meldte Pige, men skal endog have haft en Huud imellem Gingrene og Tæerne, hvormed han i Svømningen mesterlig kunde hjelpe sig.

Saadant et Hiererte findes hos alle Mennesker, forend deres Fodsels, ja og hos Vanddyrene naar de komme til Verden. Jeg har anført, at en Pige havde saadant Hiererte, og hvad Pescecola angaaer, saa kunde han gaae under Vandet, og man brugte ham som Bredrager,

da

da han var i Stand at svomme igennem det siciliske Hav.

Jeg troer man kunde afrette alle Mennesker saaledes, som bemeldte Pige var af Naturen, eller Hændelsevis, naar man ved de nyefødte Born sogte Tid efter anden at betage dem Været, og derved forhindrede, at det lille ovale Hul ikke lukkede sig. I Henseende Livssfare er derved ey at befrygte; thi man kunde jo giøre Prøve med Hunde og Heste: Ey heller i Henseende Kræsterne eller Sundheden; thi bemeldte Pige var temmelig ved Helbred og Kræfter.

Da Mennesket er det allerypperste af alle Creaturer, maae han og være bequem til alt, hvad alle andre Creaturer ere bequemmet til, naar han ikkun ret vil bruge den Fornuft og Forstand, som ophoyer ham over alle andre Dyr; men da man har forsømt, at lære Menneskene at blive stikkede ey at drukne i Vandet, eller at kunde svomme over brede Floder eller Stromme, mindre gaae paa Bunden af samme; har jeg holdet det nødvendigt at tenke saalænge paa andre Hjelpmidler, til jeg havde udfunder, som en allene kunde redde alle Mennesker i et Skibbrud, men og være tienlig til at passere de bredeste

Strom-

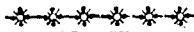
Stromme, og det uden nogen synderlig Maschine, eller i det ringeste uden megen Besværighed, Umage og Bekostning kunde være tienlig.

Da jeg alvorlig betraktede den Sag, syntes mig, at det ved Svømning allene komme an paa, ubehindret at kunde drage sit Vær, naar og det ganske Corpus, Mund og Næse undtagen, er under Vandet; jeg lagde mig derfore ved Svømningen paa Ryggen, esterat jeg først havde tilstoppet mig mine Ørne, i hvorvel Vandet just ey er dem saa skadelig; jeg holdte mig saa dybt i Vandet, at allene min Næse og Mund var ovenfor. Ved denne hydrostatiske Betragtning og Øvelse brugte jeg ey synderlig at have de andre Lemmer paa Overfladen af Vandet; og jeg erindrer endog, at jeg kunde svomme tvende timer, uden at have nødig at hvile.

Jeg har havt en Fetter, hvis Skib sprang ved det der kom Tid i Krudet, og han svomme mede ganske trenede Timer og reddede sit Liv; maaſke han har berient sig af samme Stilling, jeg nylig ansorte, mere af sin egen Erfaring, end efter hydrostatiske Grunde. Men da man i denne Stilling maae trænge og strække sine Lemmer meget, saa er derved at brygge det man

B

lægger

letteligen kan blive oversaldet af krampagtige Tilsæerde. Af den Alarsag og da man ved et Skibbrud ofte maae svomme i nogle Dage, og den Methode ikkun fortid kan være til Nutte, har jeg ladet den fare; ikke destomindre kan den være den nemmest, som svomme, uden anden Hjælp end at bruge Arme og Been, til ganske god Nutte.

Da mit Øyemærke var, at finde et Middel, hvorved Legemet kunde blive over Bandet, ligesom Gæsene eller Venderne, der allene bevæge Fodderne, og flyde undertiden sovendes; betragtede jeg med megen Opmærksomhed alt, hvad der flyder paa Bandet, og hvad der uden Livssare kan gaae under Bandet.

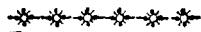
Undertiden saae jeg Frørerne, ved de dem af Forsynet givne twende store Blærer, som fremkomme af deres Kindbakker, at komme meget vel fort i Bandet, uden andre hydrostatiske Hjælpemidler; jeg ørgrede mig, og syntes, at vores Legemer kunde paa samme Sted og have denne Hjælp nødig. Jeg beklagede undertiden vores Skibne, naar jeg betragtede, at et saa ringe og foragtelig Creatur i en saa vigtig Sag skulde have noget for Mennesket, som dog skal være den ædelsste Skabning i Verden; men til sidst

sidst sagde jeg til mig selv, at man ej maae tillegge Naturens Meester denne Fejl; men meget mere vores egen Dumhed og Dovenstab, da den menneskelige Fornuft er bequem til alle Ting; ja maa ske Born, som ere beskae som den ansorte Pige, bare i Stand at svomme og gaae under Bandet, uden at staae Fare at drukne.

Undertiden grundede jeg saa dybt, at jeg med mine Tanker gik paa Havets BUND; ja jeg grundede mere derpaa, end Archimedes, da han fandt det første Principium i Hydrostatiken; thi jeg sogte bestandig at finde et Hjælps middel, hvorved vores Legemer kunde blive saa lette, at et Menneske uden al Besværlighed og allerringeste Fare, saavel i et Skibbrud, som til at passere de bredeste Stromme, kunde blive lige saa bequem, som Venderne og alle de Corpora vi see der flyde paa Bandets Overflade.

Efter mange gjordte Forsøg raabte jeg undertiden mod Archimedes: Jeg har funden det! Jeg har funden det! Jeg havde af alle mine Bemærkninger og Indsald kundet skrevet en temmelig stor og nyttig Bog om Skibssarten; men da jeg ej var i den Stand, fuidkommen at kunde bekoste og iverksette mine Opfindelser,

faalet det mig umueligt at udføre det jeg havde opdaget.

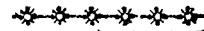
Følgende Hjelphemiddel er forekommnen mig, som bequemmet og nyttigt. Hvad dertil har givet mig Anledning, er følgende:

I Aaret 1733 gjorde jeg en Rejsé til Holland og Engelland, der sandt jeg ret Leylighed at betrakte alt, hvad der hører til Soevesenet. Jeg ansaae med megen Medlidenhed den store Fare Soesfolk hvert Dyeblif ere underkastede; ja jeg erfarede det selv ved min Tilbagerejse fra Engelland, da jeg maatte udstaae et meget haardt Uveyr.

Da jeg kom tilbage til Holland, satte jeg mig for, at udfinde et Hjelphemiddel, som kunde være Soesfolk tienlig, der ere nødte at begive sig paa Sæn, som et saa forsækkelig Element.

Jeg betragtede Ebbe og Floed med megen Opmærksomhed, og gav derom en nye Theorise i Trykken. Da man paa samme Tid befleide giordte en nye Magnetaal, som en Uhrmager i Paris havde givet Figuram Spiralem, i Tanke at vilde hælpe Magnetens Afsigelse; beviiste jeg i et lidet Skrif, at bemeldte Uhrmager havde bedraget sig, og ey fundet det han troede. Det

var

var at sniske, at dette Instrument, der er Soes folkenes Veiviser, maatte blive betaget de Hensejer det har; og til denne Time har jeg endnu ej esterladt at tanke og arbejde derpaa.

Da jeg hørte, hvad forskellig Onde Scorbud paa lange Sserenzer kunde foraarsage, sagte jeg, som Medicus, at hælpe dette Onde, og besfrie Soesfolkene derafra; i den Henseende udgav jeg en paa lang og sikker Erfaring grundet Eracrat, og viiste Midler saavel til at forekomme, som helbrede bemeldte Sygdom. Dette lidet Werk er trykt 1734 i Leyden, hos Conrad Weishoff.

I hvorvel mange andre Ting hindrede mig bestandig at tanke paa at udfinde et sikkert Middel, til at redde Soesfolkes Liv i Skibbrud, blev dog mit Forsæt at fortsætte et saa stort Werk. Paa samme Tid indløb Esterretning om adskillige store Skibes Forulykkelse; saa og om den forskellige Oversvømmelse, som i Aaret 1724 borttog saa mange Mennesker. Jeg lagde mig derfore nu igien, meere end tilforn, ester at finde et Middel til at forekomme dette Onde.

Man maatte være meget uvidende, om man troede, at Skibsfarten havde naaet sin

højesten Fuldkommenhed, naar man allene betrager de Inconvenientier, hvorom her handles; en at tale om andre bedrøvelige Tilsælde, som daglig høres, vil man snart tilstaae, at Forbedring i en saa nyttig og saa mange Mennesker angelegen Kunst er høystnødwendig.

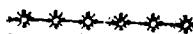
Jeg er en saa overmodig, at jeg vil udgive mig for Opfinder, af det her beskrives; jeg vil oprigtig tilstaae, at en Dreng i Amsterdam har hjulpet at finde det, hvad jeg saa længe og med Æver forgiveves har sagt. Bemeldte Dreng havde af Korkebark gjort sig i adskillig Sørrelse, og, i Form af Tallerkener, tvende Coniske Corpora, i hvis Middelpunkt var et Hul, hvorigennem de vare sammenfæstede til et Seyl; derpaa lagde han sig med sit Bryst, og saaledes svømmende passerede igennem een af denne Stads Kanaler.

Man maae tilstaae, at denne Opfindelse er meget gammel, efter Ordsproget: Sine corrice natare; det er: Det kan bevises uden at svømme med Kork. Man betente sig virkelig i gamle Dage med større Nyte deraf, end af Blærer eller andre Hjelphemidler; unge Soldater lært man derved at svømme, man hævged dem et stykke

stykke Kort efter et andet, indtil de vare gandse øvede i den Kunst. Da Romerne den Tid ey vare store Søfolk, funde de behilpe sig med et stykke Korketræ, til at sætte over en Strom; men i et Skibbrud og Uveyr vil dette Middel, at Kork er fastbunden til et Seyl, en være et Mensnesse til lang Nyte; thi hans Fodder og Arme have ey Styrke nok, til længe at holde sig fast derved, ja han staaer Fare alle Øyeblitke af de store Bolger, at blive fastet deraf.

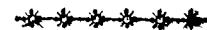
Bed at betragte Korkebarken, der er en Ring af et Træ man paa Latin kalder Suber, faldt mig den Tanke ind, og jeg twivler ey, at man jo saavel i et Skibbrud, som til at passere de bredeste og største Graver, skal være meget bequem og uden mindste Fare for at drukne, naar man af bemeldte Korkebark villede sig giøre en Kyrads. Bed Hjelp af den holdes man langt bedre over Vandet, end naar denne Kork er bunden ved tvende Ender til et Seyl. Jeg var nu meget fornøjet, da jeg ey twivlte, at dette Korkebark, i Form af en Kyrads, ey allene skulle være en Soldat tienlig at hielpe ham over en Strom eller Grav, men og til at bevare ham imod Musketkuglerne. Denne sidste Hordeel

Kommer mig saameget større for, da blant alle andre Opfindelser af dette Slags en findes den Nyttie; men ved denne nye Opfindelse er mit Liv en allene i Sikkerthed for en at drukne, men jeg er saavel bevarer for Musketcugler, som om jeg havde en jern Kyrads paa; thi naar dette Korkebark er indsyet i dobbelt grovt Seyldug, af holder det Musketcuglernes Virkning.

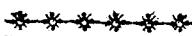
Den Tanke, at indrette bemeldte Kyrads, faldt mig en i Sinde, forend jeg skulde reise fra Breslau i Schlesien, og jeg forgiftede samme saasnart jeg sic Soen af Dyne. Jeg vendte mine tanker paa et Project, som er berommelig baade for gamle og unge Vorde: Jeg læste med megen Fortsynelse en lidens Bog, med Titel Indecence des hommes à accoucher les femmes; og da jeg efterfaae Aarsagen der havde indført den Brug, gav man til Grund, at Fruentimmerne en vare stikkede at forrette de chirurgiske Operationer, man undertiden haver nodig ved et Fruentimmers Nedkomst, samt at Fruentimmer i den Videnskab en kunde giøre saa store Progresser som Mandfolk. Jeg derimod var af den Meening, at den af de Herrer Accoucheurs ansorte Grund var ganske urigtig; da Fruentim-

merne

timmerne i saa mange hundrede Aar have drevet denne Profession. For at bringe Verden ud af denne orange Meening, besluttede jeg at giøre en Prøve med nogle Personer af det smukke Kion, og ikke allene undervise dem i denne lidens Deel af Chirurgien, men og i alt, hvad en Doctor Medicinæ har nodig, naar han med Dere vil practicere. Valget faldt paa mine twende Døtre, af hvilke den ældste den gang iflun var 14 og Ungste 12 Aar gamle.

I Aaret 1728 blev mig det Forslag gjort, at reise til Constantinopel, for der at anlegge et Academie for Medicinen og andre Videnskaber; men mine Fienders Had forvoldte, at dette Project en blev opfyldt; jeg vilde nu indhente det, ved at anlægge et medicinsk Academie i Breslau for Fruentimmer, hvilket er dem meget nodig, da dette smukke Kion ofte overfaldes af mange Spagheder, hvilke deres naturlige Undseelse nodig vil være bekjendt for Mandspersonerne. Min Hensigt var fornemmelig, at underrette Fruentimmer i alt, hvad Fodselen anbelanger, saa at de med Fardighed kunde forrette Accoucheur-Ejeneste, uden at have nodig at raadsføre sig med Mandspersonerne, der gjerne vil mænge sig

sig i flige Forretninger, som dog ey skulde være dem tilladte, uden de først vilde lade sig gefalde at blive castrerede, som man gør i Constantino-pel ved dennem, som skal opvarme Damerne i Serailen.

Det varede en længe, saa havde mine Døstre, ey allene i det latiniske og grædiske Sprog, men og i andre Videnskaber gjort saa store Progresser, at den Ældste i sit 17, og den Ungste i sit 15 Åar kunde underkaste sig den Examens, de der tenke at være Dociores, maaae udstaae. Jeg var og til Sinds, at lade bemeldte mine Døstre offentlig examinere, og foresloeg det ved twende Universiteter; men man forundrede sig over en saa usædvanlig Begiering, og vilde ey bevilge den. Det ene af disse Universiteter var det Halliske, hvor den lærde Professor Junker var saa høflig, at han toeg mine Døstre med i sine Forelæsninger; men dog med den Betingselse, at de skulde sidde bag et Zeppe. Dette var ey efter min Smag; thi da mine Døstre fortiente offentlig at blive examinerede og seet, vilde jeg ey de skulde indspærres bag et Faloussi eller Gitterverk. Bemeldte Professor gjorde og Vanskelighed med deres Examination, og sagde,

sagde, at man først desangaaende maatte ansøge Kongen af Preusen om Tilladelse, hvilken den unge Baratier erholted, da man i hans 14 Åar optoeg ham til Magister og Doctor Philosophice.

Saaledes modte mig mange Vanskeligheder ved mit Forehavende, omendfiont det var meget fornuftigere, end den gandske sesommme Praxis, at bruge Mandfolk til Jordemodre.

I Breslau blev mit Foretagende understøttet af andre Lærde, og i Besynderlighed af Recstoren ved Collegium Elisabethanum Hr. Stiess. Mine Døstre vare en længere end i 16 Maaneder af mig underviste, og jeg havde ey talt til nogen om at jeg underviste dem i de Videnskaber; thi jeg vilde de først skulde være avancerede endnu videre deri; jeg havde ey heller underrettet bemeldte twende Universiteter derom, men deres Videnskaber bleve ved folgende Leyligheder beskendtegiort:

Der var ved Oderens Udbrydelse omkring Breslau seet en stor Oversvømmelse, og mine mysgierlige Døstre vilde gjerne (fra St. Elisabeth, som er det højeste Taarn i Staden) see hvorvidt bemeldte Oversvømmelse strakte sig; vi

vare

vare ey saasnart komne op, forend vi der forefandt ovenmeldte Rector med sine Sonner, af hvilke den Eldste nylig var kommen Hjem fra sine udenlandiske Reyser, og den Yngste skulde begynde at studere Medicinen. Vores første Discours begyndte om den medicinske Praxi, hvorved man ey manglede at beklage, at gamle Koner vilde menge sig i den Profession; jeg svarte i Spsg, at man skulde lade unge Piger lære Medicinen, saa vilde de unge Herrer Medicici være bedre tilfreds med dennem, end de nu vare med de gamle Koner. Dette Indsald bragte i Førstningen Selvfabet til at lee; men da jeg sagde, at et Fruentimmer-Academie virkelig var i Verk, gjorde man mig den Indvending, at Fruentimmer ey vare bequemme at lære de udfordrede Videnskaber, og desuden vilde dette Project ey saae Fremgang.

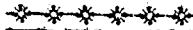
Jeg gjorde mig Uimage og ansorte Grunden, for at bevise Contrarium, og spurgte min yngste Datter i det latiniske Sprog: Hvad er Medicinen? Og da hun i samme Sprog svarte mig, at det var en Kunst at forekomme eller afhjelpe Sygdomme, og derved sage, saavidt muligt, at conservere Menneskens Liv og Helse;

bred; blevet bemeldte Herrer derover meget forundrede, og kunde ey andet end beryttige min Datter; deres Forundring tilstoeg endnu mere, da jeg udforlig examinerte bemeldte min Datter i andre Videnskaber, saasom Mathematik, Historie &c. hvilke Videnskaber disse lærde Folk selv forstode.

Ester den Eid tilstoeg de Lærdes Nygierighed saa sterk, at de kom til mig, for at høre hvad Fremgang mine Døtre havde gjort i Videnskaberne; siden den Prove var falden saalystelig ud, vilde ingen mere gjøre mig Indvendinger imod, at Fruentimmer jo vare bequemme at lære det samme som Mandfolkene. Jeg erklærede dristig, at jeg vilde forbinde mig at lære tolv Bønderbørn af begge Klon det samme, til de fuldte deres 15 Aar, som Studenterne vide eller bor vide, naar de forlade Universiterne. Alt dette er saa sikkert, at intet uden en forudfast Meening kan gjøre det utroeligt.

Nu kommer jeg igien til den Kunst at svemme, hvilken Kunst jeg nu sogte at bringe i Stand, ved Betragtning af Oderens Udtæthedelse, der kostede saa mange Mennesker Livet; jeg var nu saameget meere opmuntret at legge

Den

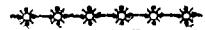
den sidste Haand paa dette Verk, da jeg nylig uden Besværighed i saa kort en Tid havde understretet Ungdommen i saa vigtige Bidenskaber.

Synt af denne Oversvommelse opvakte hos mig den Tanke, om mange andre Oversvommelser og ulukkelige Ulfælde der kan ramme paa Søen. Jeg havde og nylig læst i Aviserne, at tvende Skibe, som var afgangne fra Texel til Ostindien, hvis Equipage som bestode i goode Personer, trenede Dage efter deres Afrejse vare fundne Døde, og drivende paa Kysterne og Strandene ved Rotterdam. Denne Efterretning tillod mig nu en længere at hvile med min saa nyttige Opfindelse, ved hvis Hjælp ej allene disse arme Soesfolk sikkert vare blevne reddede; men enhver der kommer i lige Eus, kan med Mytte betiene sig deraf.

Den første Prøve jeg gjorde, bestod deri, at jeg lagde Kork i Band, hvorved jeg bemærkede, at den se Deel af samme allene gik under Vandet, hvorfra fulgte, at denne Bark er i Stand at løre et Corpus, som er fire gange saa tung, som det hele stykke Kork.

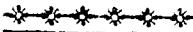
Da Vandet paa den Aarets Tid var for holdt at fuldføre mit Project, som jeg ønskede,

pro-

prøvede jeg at tage 5 a 6 Pd. Kork, som jeg bandt fast ved tvende Ender af et langt linnet Klæde eller Haanddug; derpaa lod jeg mig gjøre et temmelig stor, dog ej for dybt, Badestrug, og lagde mig midt imellem begge Enderne af bemeldte Haandklæde. Jeg merkede strax, at bemeldte Kork var i Stand at holde mig i Beyret, jeg havde ej den Leylighed, at have en Tonde med Vand af min Størrelse i mit Huus, hvori jeg kunde udstrække mine Been, jeg havde ellers i min Stue kundet foretage alle behovende Forsøg, førend at have haft nødig at begive mig til en Strom eller andet dybt Vand. Jeg anmerker allene dette, om nogen skulde finde Lyst at foretage bemeldte smukke Prøve, da de ej have nødig at sætte deres Fodder af deres Kammer derfore. Da jeg nu ej havde den Leylighed, var jeg nødt, at lade det beroe, indtil jeg kunde gjøre Prøve i en Strom dermed; men saasnart et til mit Forsøg bekvem Beyrlig indtraf, steg jeg ned i en Strom, og sadte mig paa ovenansatte stykke Linnet, som naar man sidder til Hest. Jeg satte mig saaledes, at det ene stykke Kork kom mig for Brystet, og det andet paa Ryggen; men dette Kork var endnu ej

til-

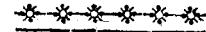

tilstrekkelig, jeg toeg dersore endnu 2 Pd. Kork
meere, som jeg indvinklede i grovt Linnet, og
lagde mig det paa begge Siderne af Skuldrene
og bandt det fast til mit Liv.

Disse 7½ Pd. Kork vare nu næsten i Stand
at holde mig over Bandet; men jeg merkede
dog, naar jeg en bevægede Hænderne, vilde mit
Hoved stedse falde til een Side, og endelig be-
gyndte Mund og Næse efter nogen Tid og at
vilde gaae under Bandet.

Før at afhjelpe denne Uleylighed, troede jeg
det var alleneste nødig, at jeg endnu lagde meere
Kork til det forrige, og bandt mig det, saahøjt
mueligt, op imod Hovedet og Skuldrene, da
jeg sikker troede at blive over Bandet. I den
Henseende toeg jeg saa meget Kork til, at min
hele Vægt deraf beløb sig i alt til 8 Pd. bres-
laue Vægt, hvilken Vægt er temmelig let.
Efterat dette var skeet, steg jeg igien i et Vand,
som vel fald langsom, men dog var temmelig
dyb; jeg laae der, uden enten at bevæge Hæn-
der eller Fodder, og da jeg ofte igentoeg dette
Forsøg nær ved Staden om Aftenen, for en at
blive seet af de Fortbigaaende; hendre det ens-
gang, da jeg laae der udstrakt i sex Timer, at

Sov.

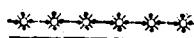
Sovnen oversafldt mig, og jeg slumrede en
DIDLANGA.

Otte Pds. Vægt af bemeldte Kork var nu
nok til at holde mit Legeme, der dog er temmelig
svært, over Bandet; men jeg kunde dog en løfte
mine Hænder over Bandet i Beyret; thi naar
jeg vilde løfte dem op, sank mit Hoved ned.
Dersore er det nødvendigt, at man tager 10 Pd.
af denne Kork; thi saa kan man en allene strekke
fine Hænder over Bandet; men man har og
Den Frihed, at man i sine Buxelommer kan føre
en Summa Penge med sig; eens Legeme bliver
og holdet ganske liige. Man kan og have an-
dre Kostbarheder paa sig; men naar Skibbrud
skeer, veed jeg andre Hjelpmidler at bierge de
Kostbareste Sager, som jeg paa en anden Tid
føl vilse. Før nærværende Tid er allene min
Hensigt, at bekjendtgøre det Middel, hvorved
Menneskene i Havsnød kan redde deres Liv, som
er højere at agte, end alle Skatte i Verden.

Da jeg i min Ungdom havde i Sinde at
give mig i Krigsstanden, har jeg, i hvorvel jeg
en kom i den Stand, stedse søgt at udfinde det,
der var Soldaterne tienlig; og samme Alarsag
har og Deel i denne min Opfindelse. Jeg lod

E

mig

mig nu af Korkebæk forsørge en Kyrads, som havde tvende store brede Rygstykker, og lige saa mange paa Brystet; men de tvende Bryststykker vare igienemstaarne som en Vest, man for til kan knappe op og i; og det af den Alarsag, at man i Nødsfald lettelig kunde paa og aflagte bemeldte Kyrads. Resten af Korken fordelede jeg paa Skuldrene og under Armmene.

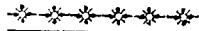
Mit nærværende Øyemærke er med denne Kyrads at redde Søefolkets Liv i Skibbrud; dersore har jeg ey endnu søgt at gisre bemeldte min Kyrads fuldkommen sikker imod Flintekugler. Imidlertid bliver Kuglens Gewalt meget forhindret, naar man tager Seyldug nogle gange dobbelt, og legger for Brystet; men naar denne Kyrads skal bruges af Soldater, maae man lade Korkebæken blive heel, og ey sicere den igienem, at Flintekuglerne en skal fare igienem de aabne Rum; men for Søfolk kan man lade denne Kyrads forsørge af de mindste stykker Kork; ja man kan dertil bruge de Stykker, der blive tilovers, naar man sicrer Propser til Boutellier.

Denne Korkebæk er af Naturen noget frummelig, dersore er man nød til at give den

en anden Skikkelse. Soldater Kyradserne, som bor være huule, ere og dersore noget ubeqvemme, og besordre ey saa hastig Overfarten i en hastig gaaende Strom; men desvagtent enten man las der bemeldte Korkebæk blive som den er af Naturen, eller man giver den en anden Skikkelse efter Kroppen, er saadan Kyrads ey ubeqvemmere, end de Snorstoer Fruentimmerne betiene sig af, enten for at giøre Deres Skikkelse fordeagtigere eller bedække dens Fehler.

En Seemand har ved et Skibbrud den Fordeel, at vinden hielper at kaste ham hastig enten til Landet eller nogen Ryft. Da Søfolk blive oversaldne af et Skibbrud i en Hast, er det godt at Kyradsen for dem er saaledes indrettet, at de kan sove og forrette deres Arbejde deri; det er og godt for Matroserne, som ofte i et Uveyr falde fra Spidsen af Masten i Søen og drukne. Ved denne Kyrads findes og den Fordeel, at naar en Matros falder ned fra en Mast, bevarer den i det ringeste hans Ribbeen, Ryg og Bryst, at de ey knuses; og om han nu ey derved kan beskytte det hele Legeme, er det dog allerede meget, at den formindsker den Fare man ellers er underkastet, naar man falder i Søen.

Soen. Skulde nogen troe, at en saadan Kyrads vilde være for tung at bære, har han allene nodig at veje en Kleddning af Klæde, da det skal befndes at den er meget tungere.

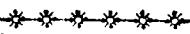
Naar man i Skibbruds Tilsælde vil føre Penge med sig, maae bemeldte Kyrads være 10 a 12 Pd. Kort vægtig, og alleider bestaae af mere Kort, naar man tænker at tage meget med sig. At man ey skal formeene, at den Vægt af 12 Pd. er alt for tung en Last at drage, ber der jeg Læseren vil behage at betænke, at de messing Trommer, saaledes som de nu bruges, veje med alt hvad dertil hører, 16 Pd. og alt-saa meere end min Kyrads; og desuagtet bæres dog bemeldte Trommer meget ofte af unge Burse.

Man kan og nogenlunde giøre sig det besvemmere, naar man inddeeler Kyradsen i twende Deele, og bærer det ene Stykke bestandig paa sig, og har det andet i Nodsfald ved Haanden; men da man maae være meget paaseende, at man kan iføre sig det andet Stykke forend Skibbruddet paakommer, eller man ved et Tilsælde fastes i Søen.

Det var meget nyttig, om Soldaterne, ligesaavel som de gamle Romere, lært at svem-

svemme, uden al anden Hjælp, end den de have af at bruge Arme og Been; det var dem meere nyttig end de andre Exercitier de lære, som ere meere til Parade end til Ryte. Alle Soesfolk burde nødvendig lære at svemme; imod Skibbrud og uskydelige Tilsælde foreslaer jeg min Kyrads, i hvorvel man og deraf kunde betiene sig at lære Begyndere at svemme dermed, naar man først isorte dem en Kyrads paa 8 Pd. og ved Hjælp af samme lært dem Bevægelsen med Arme og Been, indtil de blevne vandte til Vandet, derefter kunde man give dem een af ringere Vægt, indtil de selv lært at svemme; naar man saaledes omgikkeedes unge Menuester, havde man ey nødig at befrygte, at mange af dennem, som nu skeer, skulde drukne naar de gaae ud for at bade sig.

Alle de, som bestandig have at forrette paa Søen, Stromme og Canaler, som mange Arbejdssfolk, i Besynderlighed Skippere og Gaffere, skulde ligeledes enten lære at svemme, eller bestandig have min Kyrads paa; deels for at redde sig selv, og deels for at redde andre, som komme i Fare. Ja man skulde ey tillade Soesfolk eller Passagerer at gaae om Bord, uden enhver var-

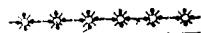

forsynt med en saadan Kyrads, allerhøst den er i Stand at redde dem i Havsnod, der aldrig have lært at svømme.

Seefolk gjorde vel, om de i Tide saa og i et Uevr svede sig med et lidet Fahrtøj at gaae imod Vinden; de lærtede derved at redde sig og andre, de kunde og deraf kere at blive gode Lootser, samt at forekomme ej at lsbe an, ja såge den bequemmeste Leyshed at komme til Landet. Detil hører vel lang Øvelse, men deres Liv er uden Fare, naar man vil hastig afsted, kan man tage Handsker paa af Linnet, gjorte som Undesodder.

Bed titneynte Kyrads maae en forgjettes, at man og skal være forsynt med Buxer af Linnet, hoorved Kyradsen kan hefties. Thi ellers hæver Kyradsen sig i Beyret, naar man kommer i Bandet, og trykker under Armen; men naar man binder den til Buxerne, som gaae ned til Fodderne, som sees af dei her foran heftede Robberstykke, sidder man meget magelig i Bandet, og driver i det største Uevr en andreledes end som Enderne der hvile derpaa; ja isaid Rejsen skulde være lange, kan man gierne slumre eller sove, og man er dog saa sikker som

et

et Barn i sin Bugge. Dette skulde man vel neppe troe, naar man ej har forsøgt det; men det er dog tilforladelig.

Man behøver ingen Øvelse til at bruge bemeldte Kyrads, man lader allene Armene hænge ned imod Hosterne; naar man vil hastig afsted, kan man tage Handsker paa af Linnet, gjorte som Undesodder.

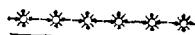
Bed et Skibbrud slaer Vinden i Almindelighed til Kysterne, hvortil den kaster Skibet og bringer os folgelig uden megen Umage til Landet; men naar man vil over en Floed, ere saadanne Handsker meget nyttige, at Strommen en skal drive os for meget af Beyen.

Vil en Soldat passere et Vand med sit Gevehr paa Skuldrerne, uden at det skal blive vaadt, maae han have en Kyrads af 12 Pd. Kort. Der findes og Midler, at man ved sin Kyrads kan føre et ladt Gevehr med sig under Vandet, saa at det ej bliver vaadt; ja at man endog ved Opkomsten af Vandet strax dermed kan syre.

Naar Rytttere skal bringes over en Strom, har man allene nødig at binde 5 Pd. Kort for, og lige saa meget bag paa Sadlen, Hestene

C 4

svsm-

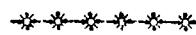

svømme saa af Naturen; men er Rytterne selv isert en saadan Korkekyrads, og han tillige er skikket og driftig at faste sig i en Strom, og holde sig i Hestens Manke, kan han sikkertig svommende passere Donau eller en anden Strom, i hvor breed den end er, eller hvor hastig end Bolgerne gaae. Ja jeg drister mig at paastaae, at man ved et stille Beyrsig, eller naar man har Binden paa Ryggen, ikke allene kan passere det siciliske Hav vermed, men endog over andre Hove, der ere bredere.

Jeg ansører just det Kongerige Sicilien, da dette Land frembringer saadan Mængde Kork, at man brænder det og gør deraf det saakaldte Konrog. Man har og forsikret mig, at denne Bark skal have den Egenskab frem for andre Dræer, at den voper igien, naar man allene la, der den siden hvide Bark blive siddende.

Denne Korkebark kommer Mennesker til sit Livs Nedning meget til Nutte. Gud har givet os den Formue, at efterabe hans Verker; og ligesom Gud har forsynet mange Vanddyr med Blærer, der tiene dennem at kunne svømme, saa kan vi og omvise vore Legemer med Korkebark, hvilket ey allene hielper os at svømme;

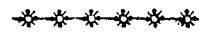
men

men bevarer endog vores Bryst imod Anfaerd og Stod. Saadan Kyrads kan være for os, som Skildpadernes Skal ere for dem.

Om Sicilien ey var i Stand at forsyne os med nok af denne Bark, findes det i saadan en Mængde paa de pyreneiske og alpiske Bierge, at hele Europa dermed kan forsynes; og om denne Machine kom i Brug, kunde man forsøge, om dette Dræe ikke ligesaavel funde i et dertil begvemt Clima lade sig plante, som Tobak, Caffe og andre nyttige Begter. Om man ey havde tilstrekkelig af denne Korkebark, veed jeg andre Materier man kan betiene sig af til samme Brug, og hvilke findes overalt, hvorvel jeg maae tilstaae, at Korkebarken, i Sæerdeleshed til Soldater-Kyradserne, beholder Fortrinet. Maar man nu berragter Nyheden af min Kyrads, vil man finde, at den foranforste Historie om Pescecola ey meere er noget nyt eller forunderligt.

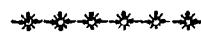
Da jeg selv begyndte at gisre Prøve med tittevante Kyrads, var en god Ven tilstede hos mig; denne tog og en saadan Kyrads paa og gik ud dermed i Soen; og i hvorvel han ey forstod at svømme, forsikrede han mig dog, at han ved Hjelp af samme, uden at besrygte allermindstie

Fare, turde svomme til Frankerig, som er 20
tydse Mile fra Breslau, hvor vi steege i Vandet.

Jeg erindrer mig at have læst om et Bed-
demaal imellem en fransk og spansk Admiral,
hvilken af dennem der paa deres Flode havde den
beste Svømmer; den franske Admiral paastod,
at hans Svømmer skulde beholde Prisen, og
lod fremkomme en Gasconier, denne han be-
gyndte strax at bepakke sig med en Mengde Bou-
tellier fulde af Vin; den spanske Matros, som
skulde svomme om Prisen med hannem, spurgte
hvad han vilde giøre i Vandet med de mange
Boutellier? Gasconieren svarede: Vi have en
lang Rejse at giøre, vi kommer vel en saashart
til Lands, og dersore er det godt at tage Pro-
vision med sig, at man engang kan drikke og
erstatte de forlorne Kræfter. Dette Svar gjorde
Spanieren saa forundret, at han blev bange
han skulde tilsette Livet paa den lange Rejse, og
han turde ej svomme med Gasconieren om Pri-
sen. Det maae nu forholde sig med denne His-
torie, som det vil; saa drister jeg mig altid uden
Gasconade, naar jeg har Frihed at tage et godt
Antal Boutellier med mig, at vinde, uden at
bruge min Kyrads; man har allene nødig at

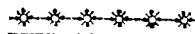
lade

lade udtsomme Boutellierne og proppe dennem
vel, og derefter betiene sig af dem som af Blæs-
rer. Indianerne, naar de vil passere over
Strømme, binde de sig til store Leerpotter, og
sette saaledes svommendes over.

Alle Materier der have aabne Pori, kan
giøre samme Virkning; men man maae tilstaae,
at Korkebarken iblant alle os bekendte Corpora
i denne Begivenhed er den allerbeste,

I et Skibbrud, naar man er langt fra
Landet, var det godt at føre Mad med sig; al-
lerhelt om man skulde holde Søen i et par
Dage, som hün Engelandet der leed Skibbrud,
og svommede i 2 a 3 Dage om i Søen paa et
stykke Øræ, indtil han endelig blev indkastet paa
Kysten af Jylland. Leseren behager at betænke,
hvilken beklagelig Tilstand det maae have været,
at flyde om i Søen 2 a 3 Dage, uden at nyde
noget at vederquæge sig paa, og hver Dyeblå
staae Fare, at blive af Bolgerne afkastet fra bes-
meldte stykke Øræ. Med min Kyrads har man
langt fra en nødig at befrygte nogen Fare, man
vil i den komme, meget før til Landet, og om
man skulde være nødt at holde Søen i 2 a 3 Dage;
saa har man ej allene den Fordels, at man kan
sove,

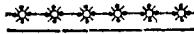
sove, men dersom man har stukket nogle Levnets-midler hos sig, kan man betiene sig af samme, og erstatte de forlorne Kræster.

Paa det man ey skal twile, at min Ryrads kan udholde saa lange i Bandet, maae jeg anføre, at jeg har med Steene siunket den ned i Bandet, og ladet den ligge der i 2 a 3 Dage og nætter; og ved dens Optagelse bemerket, at den var i samme brugbare tilstand, som forend den blev nedsiunken i Bandet.

Jeg tilstaaer, at Kulden i de nordlige Lande vil om Vinteren og Efteraaret være mine Svømmere noget besværlig; men forend man dog vil tilsette Liver, staaer man den meget villig ud. Jeg kunde og finde Midler, hvorved jeg best muligt skulde forvare mig imod Kulden; i de varme Lande har man det i den Henseende bedre; naar Skibe strande, blive de gierne af Binden fastede til Landet, man komme da og med den vind snart til Land.

Sovvand er af Naturen i den sterkeste Vin-
ter ey saa kold, som Bandet i Floderne; og dog
gaae de saakaldte Hallorum i Halle, i den ster-
keste Vinter, paa Bunden af en Floed, for at
optage de Penge man udkaster til dennem. Det

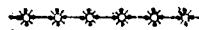
er

er og bekjendt, at Russerne, naar de komme af de hede Bade, straxen enten kaste sig i Sneen, eller borthugge Isen, for at springe i det kolde Vand. Dette skulde alle Soesolk vænne sig til, at giore dennem ester, besynderlig de soii reyse til Nordlandene, da det i Modsfald kunde være dem tienlig.

Jeg talte om Donaustrømmen, jeg erin-
drer desangaaende endnu, at der i Wien har
været en Ingenieur-Officer, som af 11 Centner
eller 1100 Pd. Kork lod giore en Barke, hvor-
med han satte tive Mand over denne Strom; Denne Opfindelse var viist meget god; men først
havde man den Umage, at man skulde føre en
tung Barke til den Strom eller Fæstningsgrav,
som man vilde overrumple; naar derimod Sol-
daterne have min Ryrads, saa kan de marchere
Langvejs fra; og naar Ultaqven seer ved Mat-
ten, eller naar det er mørkt og Binden bray-
siuser, kan de i al Stilhed og uden at blive seete,
nedstige i den Grav eller Strom, de vil over-
rumple. Skulde de og blive seete af nogle Skild-
vagter, løbe de ey derved stor Fare, allerhøjst
naar de selv komme i Mængde; for Musketugs-

ler

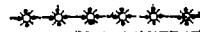
ler ere de sikre, og Corps de Garderne kan de lettelig afslaae, da de almindelig ere svagt besatte.

Før det andet er : : Centner Kork efter min Methode tilstrekkelig, en allene at føre tive, men hundrede og tive Mennesker over en Strom. Skulde man have ganske Armeet over et Vand, og vil have Vognene med, havør man allene nødig at binde en god Mengde Kork til Vognene; vil man have sin hele Bagage tør over, maae man lade gisre Pontons af bemeldte Korkebare. Man kan og lade gisre Vogne, som ligner Barkerne, uden de just have noddig at være af Korkebare, hvilket og seer i mange Campagner; det er meget nødvendig at føre Pontons eller Vogneligt Bark:er med sig, besynderlig om Fjenden paa den anden Side bruger den Forsigtighed, at føre alt sit med sig.

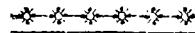
Jeg har hørt sige, at man skal i den spanske Successions-Krig have betient sig af Korkebare, til at gisre Broer, hvilket altsaa er nok en Nyte man kan have af denne Bark.

Maar man ey synget sin Fjende, har man ey noddig at gisre sig vaad. Man kan tage mange af mine Kyradser og binde dem med Strikker tilsammen, og saaledes hastig gisre en

Bros

Broe eller Ponton deraf. Hvad de andre Slags Broer angaaer, har jeg fundet et Middel at giøre dennem bedre, end alle de man hidindtil betiener sig af; jeg har foreslaget det for den høystsalige Konge i Polen, og beviist, at de fire adskillige Slags af Broer man betiente sig af i den sunnkle Leyr ved Muhlberg, vare ey meget nyttige; ikke destomindre efterlod dog allerhøyst bemeldte Konge ey rigeligen at belonne Dem, som vare Opfindere deraf, eller meget meere, have givet sig for Opfindere af det, som Alexander den Store, Xenophon eller endnu ældre Generaler længe for deres Tid have brugt. Maaske vil man og sige, at min Opfindelse med titforævnte Kork ikke er noget nytt eller rare, da man i forrige Tider havør betient sig deraf, saavel til Bark:er som til Broer; men man behager at betrakte Øhemerket, som er, at redde Øsefolkes Liv i Skibbrud, og at min Methode har meget forud for den myelig i Wien bekendte Bark:; thi først er den wienske Bark: besværlig at bringe til Søen, og naar den kom, da kan den tusinde gange af Bolgerne blive omkastet. For det andet kan ikken faa Folk have Plads deri, da hundrede og tive Mennesker kan med lige

lige saa meget Kort, naar de bære samme i Form af Kyrads efter min Methode, uden videre Uorden springe i Søen og passere der igennem.

Jeg tilstaaer, at de Gamle fast paa samme Maade have betient sig af Korkebarken, som den ansorte Dreng i Amsterdam; maaskee og bemeldte gamle Maneer ved et Skibbrud kunde være til nogen Nutte; men i en stor Storm, hvor man drives hen og her, vilde man sikkert ved den gamle Maade tage Eigevægten, og man skulde dertil og have megen og lang Øvelse.

Min Opfindelse med at indrette bemeldte Kort i en Kyrads, har derimod meget forud for alle andre Opfindelser; thi først er man dermed sikker paa sit Liv i det haardeste Begr, og for det andet bruges dertil slet ingen Øvelse. Et hvort Menneske, der første gang betiener sig af samme, kan strax svomme og flyde paa Bandet, ja beholde Hovedet over Bandet naar Søen gaaer allersterkest og det er det største Uvejr. Det er bekjendt, hvad Skibene i haardt Begr maae udstaae, og hvor let de fastes overende; men een der har min Kyrads paa hører sig, og falder med Bolgerne ey anderledes end en And,

der

Der flyder paa Bandet, en Fordeel man ey ved nogen Barke eller Machine, som hidindtil er opfundet, skal kunde vise.

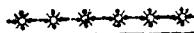
Vil man sette min Kyrads i Eigning med Barker eller Pontons af dette Kort, skal man finde, naar man bruger alle Delene i Krigen, at min Kyrads vil beholde Prisen. Naar man bringer en Barke af 1100 Pds. Begt til en Strom eller Festningsgrav, kan det ey skee uden stor Allarm, og Fienden kan derved faae Sid at sette sig i Forsvars-Stand; men ved Hjelp af min Kyrads kan ganske Regimenter blive oversat, og føre med sig alt hvad de bruge, til at passere en Strom, uden mindste Allarm; ja Kyradserne bevarer endog deres Bryst, som en saa ødel Egemets Deel, fra mange Ellerde, der ellers kunde tilsydes.

Vil man af bemeldte Korkebark giore sig en lidet Stormhue, og binde den fast om sit Hoved, skal ingen Sabel eller Raarde være i Stand at hugge derigennem, thi Kortetræet er meget Elastisk.

Den Indvending, at man har betient sig af Korkebark i gamle Dage, har altsaa ey meget at sige. At de Gamle have betient sig af

D

Kor-

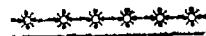

Korkebarken, giver tilkiende, at denne Bark, fornemmelig til dette Brug, er den allerbeste, ja forretligste af alle andre Materier; jeg troer fornuftige Folk maae tilstaae mig, at jeg bedre end alle andre for mig har vidst at anvende og benytte mig af bemeldte Korkebark.

Man veed, at man i Etberedelsen at giøre Krud alle Dage giøre nye Opdagelser, og at de nye ere forskellige fra de gamle; lige det samme lader sig og sige om Korkebarkens Brug.

I Beleyringen for Stralsund gjorde man meget Æres af, at en vis preussisk General havde bemerket at Vinden drev Havet tilbage, og gjorde Havnens saa tor, at man kunde vade derigennem, og usformodentlig overrumple Kong Carl den Tolvte af Sverrig i sine Rebranchemæns, og jage de Svenske ud, samt trænge ind i Staden. Havde man havt Underretning om min Kyrads, skulde man, forend de Svenske havde merket det, enten trængte ind i Staden, eller i det mindste affaaeren dem og Deres Konge Tilbagevejen. Jeg vil ey anføre alle de Oversarter, som man for ey have fundet betiene sig af, at passere uden storste Moje, og hvilke man nu, ved Hjælp af min Kyrads, meget lettelig kan passere.

Da

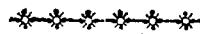

Da denne Opfindelse i Krigstider er meg et rænlig paa forskellige Maader at overrumple Fienden; vil man maasee indbende, at Røvere og Deserteurer, samt de der fore en uretmæssig Krig og kunde betiene sig med Mytte deraf; men jeg svarer, at for slige Inconvenienser har jeg ey nodig at indestaae, da man er i Stand at anvende de allernyttigste Ting i Verden til det allervørste. I det øvrige kan man ey sige, at denne Opfindelse anretter saa meget Ondt, som Krudet, hvoraf saavel Rerferdige som Uerferdige betiene sig, og hvilket, naar deri kommer Sid, ligesaavel borrtager den Skyldige, som Uskyldige. Jeg har ey heller saameget beklaas giort min Opfindelse, for at bruges til Oversald i Krigstider, som til i Skibbruds Tilsælde, at redde Soesfolkes Liv.

Saa stor Medlidenhed jeg bær med dens nem, der omkomme i Krigen, saameget beklægger jeg, naar jeg af Aviserne erfarer, at Folk ere blevne paa Soen; den Dag jeg skrev dette Werk for at lade det trykke, læste jeg i den Nyrechter Gazette No. 92, at en engelsk Brigantine Kl. 11. var strandet noget fra Rotterdam; og det meldtes med den Omstændighed, at bes-

D 2

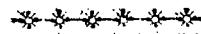
meldte

meldte Skibsmandskab gjorde adskillige Modskud og skrege længe jammerlig; men det var en nærligt, formedesst der haarde Uvejr og sterke Storm, at redde dem. De forbleve i denne ynkelige Eids stand til Kl. 4. om Estermiddagen, da bemeldte Bregantine sank. Til Slutningen beretter Avisskriveren, at af 13 Personer blevne, da bemeldte Skib sank, ikun en Baadsmænd reddet, som frelste sin Liv med at svomme, men kom dog halvdsd til Landet. Jeg vilde en forlange større Belønning for min Opfindelse, end de Penge der har været paa bemeldte Bregantine, og hvilke tillige med de drukne Mennesker, ved Hjelp af mine Kyrads sikkerlig kunde blevet reddet.

Da man ey allene assurerer Bahre, men og Søfolkernes Liv, i det man giver deres Enker og Born en vis Summa Penge, isaid de skulle omkomme paa Søen; saa var jeg til Sinds at begive mig til Holland eller Engelland, og der giøre Ansøgning om en Octroi eller Privilieum paa Livets Assurants, hvilket man undertiden gierne Eisbre med alt, hvad der var i eens Formue. Hidindtil har jeg allene talt em Søfolkernes Frelse; men ved noshøre at tænke

flv

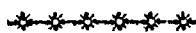
finder jeg at Skibene en forulykkes, forend Søfolkene have tabt alt Haab, og med Hvid lobe Skibene paa Strand, allene i den Hensigt, at redde Eqvipagen; jeg slutter deraf, at dersom Folkene en frygtede for deres Livs Tab, forsatte de deres Arbejde ganske rolig, eg med en Standhaftighed, som er dennem umuelig, der vente alle Øyeblikke Doden.

Det er tilforladelig, at de aldrig med Forfæt burde enten ved Dag eller Nat lobe et Skib paa Strand; men meget mere søge, saalænge mulig, at imodstaae det onde Vær, i Haab det snart kunde legge sig. Det er og ganske vist, at et stort Antal riig beladne Skibe vilde blive frelste, som nu forgane; og disses Evne vare mig dog vist megen Erfiendtlighed skydig, dersom ey Fænemlighed længe havde hudi Skibbrud; i det ringeste gaaer det saaledes med Opfindelsen af min Kyrads.

Jeg leste for nogle Aar siden med megen fornøjelse i Aviserne, at Hs Majest., den afdøde Konge af Storbritannien besluttede, da han hørte at mange Skibsfolk i et Skibbrud ved Svømming havde reddet sig, at lade Hans Kongel. Høyhed, Prinsen af Cumberland,

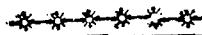
D 3

Icre

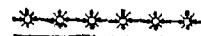

Iære denne saa nyttige som nødvendige Kunst.
Jeg var til Sinds selv at ville reyse til Engels
land, og ved Hjelp af min Kyrads givet høybe
meldte Prints de første Lectioner i at svømme;
men mange andre af mine Forretninger hindrede
mig derfra; imidlertid kan høybemeldte Prints
saavel til hans egen høye Persons Conservation,
som til Nutte for sine Ssæfolk, betiene sig af
nigmeldte mine Kyrads. Jeg twivler ej om,
at jo enten denne eller en anden Soepuissance
vil tillegge mig en Pension, i Betragtning af
den store Fordeel, som Skibsfolkene kan have
af min Opfindelse. Engellænderne have i Bas
syndertighed, i Betragtning af deres Landes
Situation, min Opfindelse meere nödig end ans
dre Nationer i Europa.

Foruden de Fordeler jeg allerede havør an
ført der findes ved min Kyrads, er endnu denne,
at regierende Personer kan betiene sig af mine
Kyrads til deres Indkamsters Formeirelse.
Alle maae tilstaae, at Fyrster og Øvrigheds
Personer ere forbundne at sørge for deres Under
daneres Wel; og da man alle Aar hører, at et
stort Antal Mennesker tilsette Livet paa Soen,
vilde det være høystnyttigt, om der udkom en
Fors

Forordning, at ingen maatte gaae paa Søerey
ser, uden De vare forsynede med Søckyrads.
Øvrigheden kunde lade dem forfærdige hos en
privat Mand, og enten sælge eller leye dem ud;
Ingen vilde trækkes eller tage derved da alle,
som betiente sig af samme, ey allene conserverede
Deræs Liv i Havsnod; men den Frygt, som saa
mange Mennesker havde for Soen, ophørte,
ja det smukke Rion, som skulde over Soen,
vilde og vinde derved. Denne Kyrads er ey
ubequem for noget Menneske, ja ey engang for
Damerne; thi de ere, ved at bære Snerlivet,
allerede vandte dertil. Ifald Matroserne eller
andre, som have at forrette paa Soen, ey skulde
ville betiene sig deraf, kunde man node dem der
til, ved at lade publicere en Forordning, at
alle de, som efter den forordnede Publication
druknede, skulde anses, som om de havde gjort
det med frie Willie, ja liig dennem, der tage sig
selv af Dage; deres Gods skulde confisqueres og
gives til den, der forfærdigede nemlig Kyrad
ser, at dersore kunde anskaffes et nyt Antal Ky
radser, og gives til dennem, som ey vare i Stand
at bekoste samme.

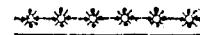

Den det blev overdraget at have Opsigt med bemeldte Kyradsers Forfærdigelse, kunde og giøre sig Umage at forbedre min Opfindelse, og tillige sørge at opdage noget andet nyttigt til Skibsfartens og Sørvæsenets Besordring. Jeg vilde selv endnu desangaaende opdage meget, dersom min Formue tillod det, og jeg en bestrygt blive belønnet som den hellige Christopher i Erasmi Samtaler.

De Folk, i hvis Lande dette Kortebarek vo're, vilde og profitere af den Commerce der vilde blive med bemeldte Kort, allerhøst naar De lagde ikkun en liden Told derpaa, hvilken enhver med Fornøjelße betalte.

De største Indkomster vilde blive ved alle Overfarter, naar man betrægter de utallige Skibe, der hver Øyeblik passere, snart Barne og Condollerne paa Neva i Petersborg, paa Canalen i Holland, i Sværig og Stokholm, i Danmark, ved Sundet i Helsingør, paa Lemsen i Engeland, i Lissabon paa Lago, i Staden Benedig, og i Havnene ved Constantinopel, ja overalt hvor Overfarter, Stromme og Canaler, samt Have findes; saa seer man lettelig, hvad urolige Pengesummer

det

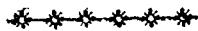
det vilde indbringe, om Øvrigheden leyede bemeldte Kyradsers ud til dem, der skulde over en lidet Overfart, og fulgte dem til hvem der skulde paa lange Rejser. Allene en Ducat for Stykket vilde indbringe noget ret anseeligt.

Jeg vilde blive meget riig, om man allene stienkede mig den hundrede Deel af disse Indkomster; jeg var dertil berettiget, da Fyrster og Herrer, uden min Opfindelse, ej havde haft denne Indkomst; og det har kostet mig utrolig Umage og Bekostning, inden jeg har bragt det til den Fuldkommenhed og Simpliciter, som jeg nu beskriftigior.

Skulde mit Haab slae mig fejl, og jeg ej bliver belønnet for min Opdagelse, venter jeg i Det mindste at De der ved min Opfindelse redde Deres Liv, vil altid være mig takskyldig, om det ej er i Deres Formue at belønne mig, de bor bor være mig forbunden for Deres Livs Redning, ja meere end om jeg havde støffet dennem mange Skatter; thi naar de tilsatte Deres Liv, mistede de jo og deres Rigdom.

Endnu findes en Indvending jeg finder mig pligtig at besvare, forend jeg beslutter denne Tractat; man vil laste Simpliciteren af min Opfindelse,

D 5

velse, da den allene bestaaer af nogle Pd. Kort og nogle Aten grovt Seyldug; men de som forstaar Matematiken og have Kundskab om Maschiner, vil tænke anderledes, end den almindelige Hob, som en beundre andet, end kostbare Opfindelser, sammensat med Pragt, endstikont de hver Hyeblit er Fordervælse underkastet; fornuftige Folk vil indsee, at Simpliciteren af en Machine er noget der forhoyer dens Værd. Korkebark, naar det med Seyldug er ind- og udvendig bekledt, kan være i hundrede Aar, og om Seyldugen skalde slides, kan man jo lettelig lade det forbedre; desuden er det en Klædning i Noden, tienlig at redde vores Liv og ey at giøre Parade med; dette allene bør giøre den meere agtet: om man vilde udzire den med Guld eller Sølv, vilde man derved giøre den tungere.

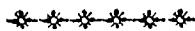
Den lærde Erasmus Roterodamus siger i sine Samtaler, at da han var i et Skibbrud forlod han Guld og Sølv, som det der befordrede hans Undergang, og foredrog et stort Stykke Korkebark, som reddede hans Liv.

Jeg har allerede anført, at man kan føre en Mængde Guld og Sølv med sig, naar man har en Ryrads paa 12 Pd. Kort. Jeg kunde føres

forelæse andre sikre Midler og Maader, hvor ved man i Havsnd ey allene kunde bierge og bringe de beste Sager ud af de forulykkede Skibe; men endog forhindre, at Skibene ey skulde forgaae, em jeg var forsikret, at jeg og skulde have min Deel af Gevinsten; men ingen kan forlange at jeg skal kurdgjøre mine Bidenskaber for intet, og at andre skal have Rigdommen deraf; jeg holder fore, at have opfyldt min Pligt, da jeg uden Belønning har bekiendgjort Verden denne nyttige Opfindelse.

Jeg havde i Sandhed aldrig brunget min Opdagelse til sin Fuldkommenhed, og mindre fundet bekiendgjort samme, uden jeg havde mydt Betaling deraf; men Gud har ført mig til Hendes Durchlauchtigheds Hertuginde og Printesse Radzivils Hof; en Dame, der for sin Edelmodighed og sine nye Anlæg med Fabrikker og mange andre nyttige Anlæg, fortinener ey allene at være agtet af sine Underdanere, men af alle Printser og Puissancer, der tænke som den russiske Kejser Petrus, at bringe deres Lande i Floer.

Højbemeldte Dame har tillagt mig en anselig Pension, og desuden beffikket mig til General-

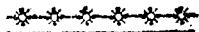

neral-Directeur over sine Fabriker. Paa denne Maade er jeg blevet besonnet og indhentet det Tab jeg har haft.

Zeg havde uden hsybemeldte Printsesse Bistand ey kunder fuldsore dette Werk; Gud vil derfor rigelig velsigne allerhsybstbemeldte Printesse, ligesom jeg fremdeles ansøger allerhsybstbemeldte Printesse bestandig at forunde mig Underholdning ved sit Hof, paa det at jeg kan være i Stand at bekjendtgøre Verden mange andre nye og nyttige Opdagelser. Jeg havde neppe fundet den Bistand nogen andensteds; thi saa gaaer det i Verden, der findes ikun saa Standspersoner der bekymre sig om plus ultra; thi de meeste enten af Sovnagtighed eller Ligeghuldighed ere hellere fornøyede at blive i den Ellstand, hvori deres Forfædre have sadt dennem, end de skulde giøre sig Umage at udfinde noget bedre.

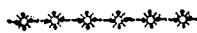
I hvorvel Beskrivelsen over min Kyrads er tydelig nok, har jeg dog tilføjet et Kobberstykke, der forestiller et Menneske der har saadan en Kyrads paa, og hvoraf man kan see hvorledes man skal forholde sig med Henderne, mere bruger man ikke. Man vil letteligen deraf see, at bemeldie Kyrads er adfult paa Brystet, og med

Baand

Baand eller Knapper A. B. C. tilsammenhaftede: Disse ere festede til Beenklæderne, i hvilke man stikker de Ender af Seyldug, som gaaer ned fra Kyradsen. Beenklæderne gaae til det underste af Fodderne, og ere der fastbundne, at en Kyradsen skal gaae imod Hovedet og blive den Svommende besværlig under Armene.

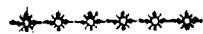
Dette er den Maade man skal indrette denne Kyrads for Soesfolk og Soldater; men naar man paa et Skib vil foretage en lidet Oversart, tager man allene Kyradsen paa over sine Klæder, og man bruger da ey Beenklæderne; dog er vel at merke, at den underste Deel af Kyradsen til Bogstavet A) altid maae være af et enkelt stykke Kork, dertra til Bogstavet C) maae Barken være tredobbelts; og derved maae ey sorgiettes, at Korken legges dobbelt paa Skuldrene. Overalt maae merkes, at den største Deel af Korken appliceres op imod Hovedet, saa højt som muligt, at man kan holde Ligevegten, og ey skal falde omkuld, hvilket vilde skee, om man lagde Det meeste Kork ned imod Maven; til en Soldater Kyrads er det ey nødig at tage, uden en to-dobbelts Korkebark over hele Kyradsen; men man maae agte, at der legges ligemeget Kork paa hver

hver Side, for at beholde den fuldkomne Li-
gevegt.

Befaaer Kyradsen af 10蒲. Korf, kan
man have en Summa Penge i sine Lommer, ja
man kan og binde Penge ved Fodderne. Det
er unodvendig, at man vil bevæge Hænderne
saa sterk, som naar man svonner; thi det er
nok, naar man allene tager den Stilling, som
jeg har viist paa forestaende Robberbilleder, ef-
terat man i Forvejen har paataget sig de linnede
Handsker. Det er vist, at man paa denne
Maade, naar man en bevæger Hænderne, kan
en giore store Spring i en Strom; men man
kan passere saa rolig over en Fæstningsgrav,
dermed at ingen merker os.

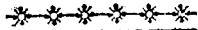
Wilde man i en ved Soen beliggende beley-
ret Stad have bragt Esterretning til Armeen,
eller den commanderende General, har man al-
lene nödig at give sine Brevskaber til en Karl,
der er ifort denne Kyrads, og har pia Hovedet
en lidet Hue af bemeldte Korf; han kan, naar
det er dunkelt, begive sig til Soes, og lade sig
af Strommen drive fort. Skulde man blive
hannem vaer og vilde skyde efter hannem med
Musketter, er han sikker frie for, at tilsoyes no-
gen

gen Skade af Musketkugler; naar han igien vil
tilbage, maae han forholde sig paa samme
Maade, og han maae vogte sig at han en falder
i Søn, da han let kunde flyde Staden forbie.

Man beunderer ved Beleiringen for Wien,
at en Soldat kommede over Donau; man har
og set en Polakker, ved Hjelp af det tyrkiske
Sprog som han forstod, at være kommen igjen-
nem den fiendlige Lyr, og man har gjort ham
den Ace dersor, at han er stukket i Robber;
mit Forstag gior ethvert Menneske i Stand, til
at udføre at stillige saadanne Foretagende.

Jeg kunde gierne give en fuldstændigere Bes-
krivelse om al den Nyte, der er ved min Opfin-
delse; men jeg synes man maae selv forholde
sig et saakaldet Mestersted; desuden er den Bes-
krivelse, jeg her bekendtgjor, nok, til at vide
det nödvendig. Skulde man tvivle, enten i Hens-
seende til et eller andet, af mig ansort, eller for-
lange derom en noyere Underretning, behager man
desangaaende at melde sig hos Hr Chatelain,
Boghandler i Amsterdam, allerhelst om man
vil meddeele mig en Belönning, eller give mig
Deel i Det der vindes ved min Opdagelse.

Geg twibler ey om, at man jo vil benytte
sig af min Kyrads, og ved en Forordning føge
at faae den i Brug, da den ey allene tienet at
conservere saa mange Mennessers Liv; men
mange rige beladne Skibe, som nu forgaae, blive
derved og freste.

Gunstige Læsere betiene dem nu med Nytte
af hvad jeg har skrevet, og erindre mig derved,
i det mindste paa den Maade, at Falde min Ky-
rads Cuirasse de Riviere, hvilke sidste Ord er mit
Navns Betydning, naar det er oversat.

Erykfeyl.

- Side 7. lin. 16. betient af læs: betient sig af
 — 14. — 23. udfundet læs: havde udfundet et
 — 28. — 22. at late læs: at late
 — 33. — 2. vtre huule læs: vtre heele
 — 39. — 11. vægter læs: væxter
 — 40. — 1. Grankriger læs: Granfure

